

Навчання дорослих для активного громадського життя у Німеччині

Київ
18.12.2019

Bettina Brand
Regional Director for Ukraine, Belarus,
Moldova
DVV International

**“Для нашого суспільства і його громадян
політична освіта є справою самозбереження.
Без політичної освіти вільна демократія
зруйнується...”**

*Д-р. Йоганнес Рау,
колишній Президент Німеччини*

Початок сучасної системи громадянської освіти для дорослих

Розвиток демократичних засад у Німеччині – невід’ємна складова побудови стабільної демократії у Федеративній Республіці після **1945р.** і з **1989р.** – в об’єднаній Німеччині.

- **Перенавчання** (відповідно до рішення Міжсоюзницької Контрольної Ради 1945-1949рр.)
- Заснування **Федерального агентства громадянської освіти** у 1952р.
- Повторне заснування **вищих народних шкіл** (центрів освіти для дорослих у місцевих громадах) та інших закладів, які надають освітні послуги

“Демократія потребує демократів” —

головне гасло

концепції громадянської освіти в Німеччині

Розуміння завдань/мети громадянської освіти спочатку **дещо різнилися**:

- від переконання, що метою громадянської освіти є допомога громадянам **робити раціональні судження**
- до думки, що завдання освіти громадян — **навчити їх звільнятися від тих**, хто може прагнути захоплення влади

Попри розмаїття концепцій громадянської освіти було досягнуто широкого консенсусу з трьох основних принципів, відомих як

 БОЙТЕЛЬСБАХСЬКИЙ консенсус

сьогодні громадянська освіта у Німеччині є

**«неупередженою, але не безсторонньою»
(non-partisan but not impartial).**

Вона базується на цінностях і тлумаченні демократії, визначених у

Конституції, основному законі Німеччини.

“Бойтельсбахський консенсус”

У **1976р.** на конференції викладачів різних освітніх закладів обговорювалася потреба **уникнення індоктринації**.

Учасники конференції ухвалили наступні **принципи**:

- **Перший** – забороняє тим, хто навчає, нав'язувати набір політичних поглядів, переконань чи цінностей;
- **Другий** – викладачі мають брати до уваги різноманіття переконань, плюралізм думок і відповідних проблем. Якщо тема суперечлива в науці, політиці чи суспільстві, то в громадянській освіті вона має вивчатися, як суперечлива;
- **Третій** – полягає в тому, що студентів треба вчити аналізувати власні політичні інтереси, і як впливати на суспільство в реалістичний спосіб, щоб просувати ці інтереси.

Перелік основних інституцій громадянської освіти для дорослих у Німеччині

- **Федеральне агентство громадянської освіти**
- **Агентства громадянської освіти у 16 землях Німеччини**
- ***Volkshochschulen*** (центри освіти для дорослих в місцевих громадах)
- **Політичні фундації та їх освітні заклади** (афілійовані з політичними партіями, представленими у Федеральному парламенті)
- Освітні інституції, афілійовані з **Католицькою і Протестантською церквами**
- Освітні інституції, афілійовані з **Профспілками**
- **Громадські організації**
- **Меморіальні заклади**
- **Різні фонди, академії, незалежні інституції . . .**

Федеральне агентство громадянської освіти (ВрВ)

- Федеральний орган влади (підпорядковується Федеральному Міністерству внутрішніх справ) забезпечує **громадянську освіту** та інформацію з політичних питань для **всіх жителів** Німеччини;
- Видає **публікації**, організовує **семінари, заходи, навчальні поїздки, виставки і змагання**, забезпечує **тренінги професійного вдосконалення для журналістів** і пропонує **фільми та онлайн матеріали**;
- **Підтримує** заходи, що організовують понад **400 ліцензованих освітніх закладів**, фондів і громадських організацій;
- Надає **підтримку та послуги вчителям/освітянам**, і будь-кому, хто бере участь у освіті та роботі з молоддю;

Державні агенства/центри з громадянської освіти

- У кожній з 16 земель Німеччини є Державні агенства/центри з громадянської освіти
- 11 агенств створені у землях Західної Німеччини, починаючи з 1954р.; у 5 “нових” землях (у Східній Німеччині) відповідні агенства з’явилися після об’єднання країни (1990р.)
- Агенства підпорядковуються Урядам або Парламентам земель
- Їх завдання аналогічні тим, що поставлені перед Федеральним агенством громадянської освіти
- Окрім того, Державні агенства надають серйозну підтримку освітнім закладам, пов’язаним з Місцями пам’яті

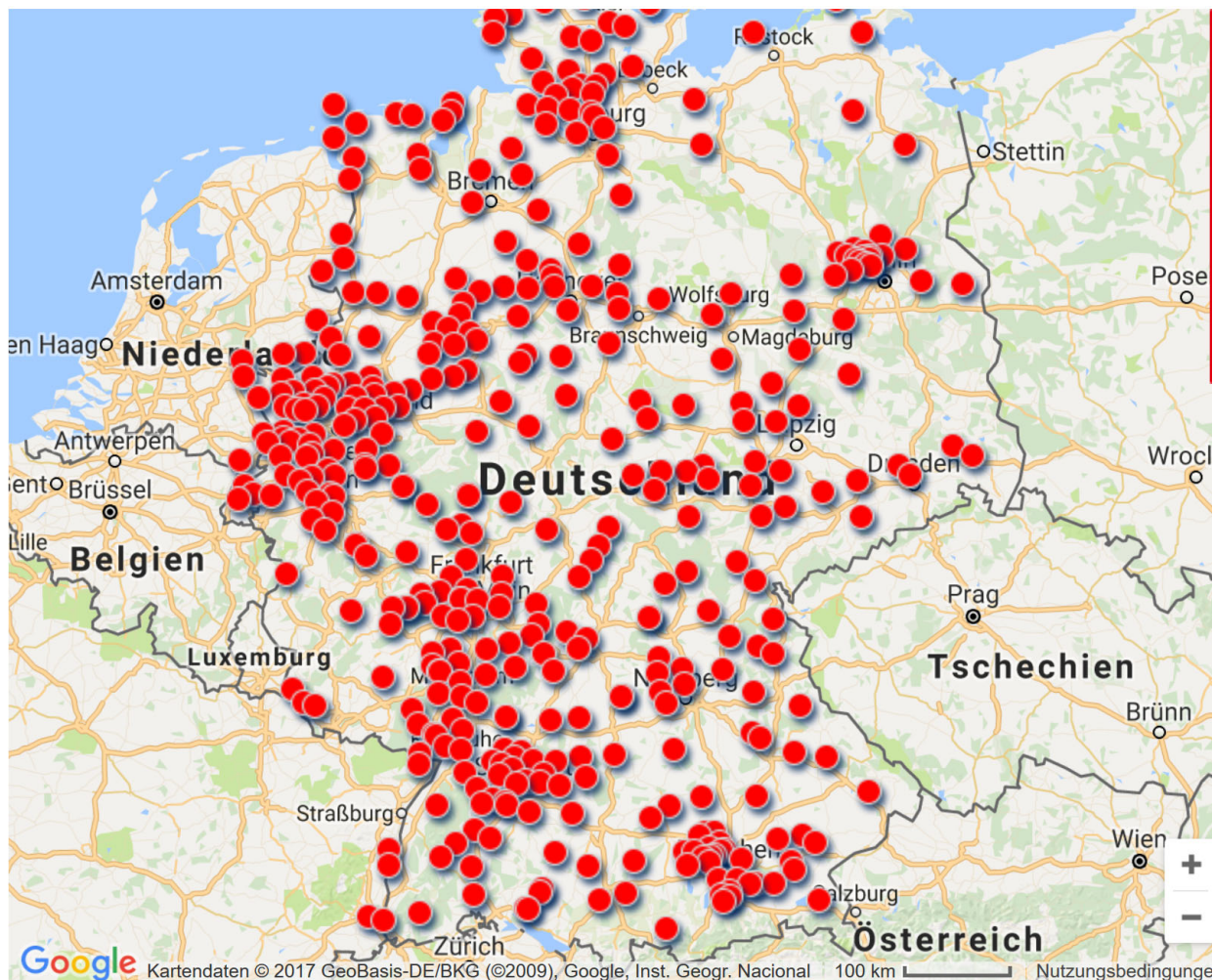
Мюнхенський Маніфест (26 травня 1997)

Щодо завдань Федерального і Державного агентств стосовно громадянської освіти

1. Громадянська освіта за державні кошти повинна бути **плюралістичною, позапартійною і незалежною**;
2. Агентства з громадянської освіти **повинні стимулювати політичну участь громадян**;
3. Агентства **повинні готувати громадян до глобальних завдань майбутнього**;
4. Агентства **повинні працювати для стабільності демократії** також в економічно скрутні часи;
5. У “**нових**” землях громадянська освіта має **особливі завдання**;
6. **Критичне відображення історії Німеччини** – найважливіше завдання громадянської освіти;
7. Громадянська освіта супроводжується **розмаїттям методів і видів діяльності**.

Мережа VHS по всій країні

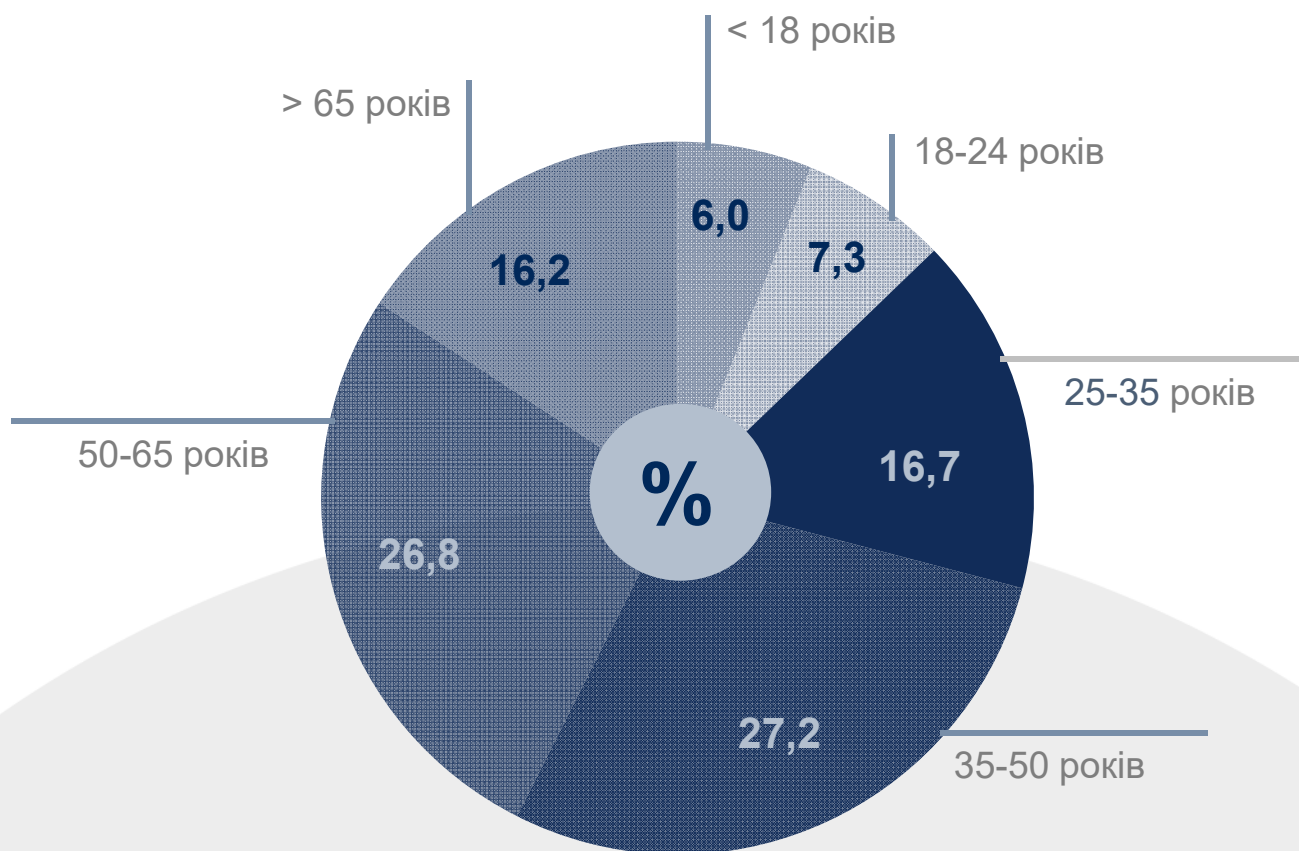
Освіта дорослих як суспільна відповідальність

Німецька мережа **освітніх центрів для дорослих**

- Понад **900** освітніх центрів для дорослих (VHS) і більше **3 000** регіональних представництв
- **Найбільший в Німеччині надавач освітніх послуг для дорослих** (приблизно 17 мільйонів навчальних годин щороку)
- Майже **700 000** освітніх пропозицій для дорослих щороку
- Майже **9 мільйонів** учасників щороку
- Понад **8 000** працівників
- **192 000** позаштатних викладачів

Розподіл учасників за віковими групами

Фінансування

